

**Sayın Başkan,
Değerli Meclis Üyeleri,
Kıymetli Basın Mensupları,
Değerli Arkadaşlar,**

Dünya ekonomisinin 2025 yılını ortalama yüzde 3 civarında bir büyüme ile tamamlaması beklenmektedir. Ülkemizin büyüme performansının da yaklaşık bu düzeyde gerçekleşeceği öngörülmektedir. Yani yılı, dünya ekonomisiyle uyumlu bir büyüme oranıyla kapatmış olacağız. Ancak hepimizin bildiği gibi, ülkemizin potansiyel büyüme oranı yaklaşık yüzde 5 seviyesindedir. Asıl hedefimiz, bu potansiyel büyümeyi kalıcı ve sürdürülebilir bir şekilde yakalamak olmalıdır. Uzun yıllardır yüksek dalgalanmalar gösteren büyüme oranları hem ekonomiyi hem de reel sektörü ciddi biçimde zorlamakta ve yıpratmaktadır.

Son yirmi yılda dünya ekonomisinin itici gücü olan küresel ticaretin büyümesi ve serbestleşmesi dönemi, özellikle 2025 yılında bilinen nedenlerle belirgin bir durgunluğa evrilmiştir. Bunun doğal sonucu olarak küresel ticaret hacmi zayıflamış, ekonomik büyüme de yavaşlamıştır. Buna rağmen The Economist, OECD, IMF ve Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşlar, 2025 yılında dünya ekonomisinin yavaşladığını ancak bir durgunluğa girmediğini ifade etmektedir. Bu kuruluşların 2026 yılına ilişkin büyüme tahminleri ise yüzde 2,4 ile yüzde 2,9 aralığında yer almaktadır. Yani 2026 yılında, 2025'e kıyasla daha yavaş bir küresel büyüme ile karşı karşıya olacağımız anlaşılmaktadır.

Yapılan değerlendirmeler, Atlantik bölgesinde ekonomik yavaşlamanın süreceğini, Asya bölgesinde ise görece bir güçlenme yaşanacağını ortaya koymaktadır. Bu çerçevede dünya ekonomisinin toplam büyüklüğünün 2026 yılında yaklaşık 125 trilyon dolara ulaşması beklenmektedir. Ülkemizin dünya ekonomisi içindeki yaklaşık yüzde 1,3'lük payı dikkate alındığında, 2026 yılında 1,6 trilyon dolarlık bir ekonomik büyüklüğe ulaşmamız mümkündür.

Değerli Meclis Üyeleri,

Türkiye İstatistik Kurumu'nun açıkladığı 2025 yılı üçüncü çeyrek büyüme verilerine göre ekonomimiz yüzde 3,7 oranında büyümüştür. Bu oran, piyasa beklentilerinin üzerindedir. Söz konusu büyümede özellikle inşaat sektörü, özel tüketim harcamaları, ithalat ve vergi gelirleri belirleyici olmuştur. Ancak burada üzerinde özellikle durmamız gereken konu, uzun süredir dikkat çektiğimiz tarım sektöründeki daralmanın artık net bir şekilde rakamlara yansımış olmasıdır.

Üçüncü çeyrekte tarım sektörü yüzde 12,7 oranında daralmıştır. Bu ölçekte bir küçülme, bugüne kadar hiçbir üçüncü çeyrekte yaşanmamıştır. Kuraklık ve don olayları bu daralmada etkili olmuştur. Ancak tek başına belirleyici değildir. Geçmişte de üçüncü çeyrekte daralmaların yaşandığını biliyoruz. Tarım sektöründeki küçülme, diğer sektörlerdeki daralmalardan çok daha geniş bir etki alanına sahiptir. Çünkü tarım, toplumun ve ekonominin her kesimini doğrudan etkileyen bir sektördür.

Tarımın ekonomideki ileri ve geri bağlantıları son derece güçlüdür. Girdi tarafında birçok sanayi kolunu besler; çıktı tarafında ise gıda başta olmak üzere pek çok sektöre hayat verir.

Tarımı küçülttüğünüzde, yalnızca bu sektörü değil, ona bağlı birçok sektörü de yavaşlatmış olursunuz. Bu nedenle ekonominin geneli, tarımdaki daralmadan daha büyük bir hız kaybı yaşar. Dolayısıyla tarım sektörüne hem idari hem de toplumsal açıdan özel bir hassasiyetle yaklaşmamız gerekmektedir. Tarıma adeta gözbebeğimiz gibi bakmalıyız.

Mevcut gidişat, tarım sektörünün yılı çift haneli bir daralma ile kapatacağını göstermektedir. Genel ekonomi için yüzde 3'ün üzerinde bir büyüme beklerken, tarımda böylesine sert bir küçülme yaşanması, 2026 yılından itibaren tarım kesimine pozitif ayrımcılık içeren politikaların hayata geçirilmesi gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır. Çünkü tarım sektörü üç çeyrek üst üste ve giderek derinleşen bir daralma dönemindedir. Benzer dönemleri 2001, 2007 ve 2016 yıllarında da yaşamıştık. Bu dönemleri izleyen yıllarda tarım sektörü toparlanmayı başarmıştır. Doğru politikalarla ve yerinde desteklerle, 2026 yılından itibaren tarım sektörünün yeniden güç kazanacağına inanıyorum.

Değerli Arkadaşlar,

Her yıl olduğu gibi 2024 yılı sonunda da meclisimiz, meslek komitelerimiz ve üyelerimizle birlikte yıl değerlendirmesi ve gelecek yıl beklentilerine ilişkin bir anket çalışması gerçekleştirmiştik. Bu ankete göre 2025 yılında ekonominin 2024 yılına benzer seyredeceğini düşünenlerle, daha kötü olacağını öngörenlerin oranları birbirine çok yakındı. Yıl sonunda ortaya çıkan tablo, bu beklentilerin büyük ölçüde doğru çıktığını göstermiştir. Bu durum, camiamızın gerçekçi, tutarlı ve sağduyulu bir öngörüye sahip olduğunun açık bir göstergesidir. Yıl boyunca ticaret hacmi, maliyetler, stoklar, borçlanma ve alacak yönetimine ilişkin değerlendirmeler de bu beklentilerle uyumlu olmuştur. Sadece döviz kurunun enflasyon oranında artacağı yönündeki beklenti yıl sonunda gerçekleşmemiştir.

Faiz, döviz ve enflasyon arasındaki mevcut uyumsuzluğun 2026 yılında kademeli olarak giderileceğini ve daha dengeli bir yapıya kavuşacağını öngörüyoruz. Böyle bir ortamda hem üreticilerimiz hem ihracatçılarımız hem de iç ticaretle uğraşan kesimler daha az zorlayıcı bir yıl geçirecektir. Bu nedenle, reel ekonomiyi önceleyen ve gerçek ihtiyaçlara odaklanan bir politika setinin hayata geçirilmesini bekliyoruz.

Son üç yıldır enflasyonu kontrol altına almaya yönelik uygulanan politikalarla fiyat istikrarı konusunda önemli bir mesafe alınmış, enflasyon oranı yüzde 80'lerden yüzde 30 seviyelerine kadar gerilemiştir. Bu tablo, uygulanan politikaların kararlılıkla hayata geçirildiğini ve belirli ölçüde başarı sağlandığını göstermektedir. Bununla birlikte üretim, yatırım ve finansman koşulları üzerindeki baskıların reel sektör açısından daha dikkatli gözetilmesi gereken bir noktaya gelindiği de açıktır. Enflasyonu yüzde 30'dan yüzde 15'lere indirmenin, önceki döneme kıyasla daha dengeli ve hassas adımlar gerektirdiğini hepimiz biliyoruz. Önümüzdeki dönemde enflasyonla uyumlu, öngörülebilir ve reel ekonominin üretim ile istihdam kapasitesini dikkate alan bir yaklaşımın esas alınması gerektiğine inanıyoruz.

Reel sektörün ihtiyaçları bakımından ilk odaklanmamız gereken alan, en fazla tahribata uğramış olan tarım kesimidir. Bunun iki temel nedeni vardır. Birincisi, tarımın stratejik ve hayati önemi. İkincisi ise, reel sektörler içinde yalnızca tarımın ürün fiyatlarını maliyetlerine göre belirleyememesidir. Tarımla uğraşanlar sezon sonunda elde edilen sonuca göre kâr veya zarar hesabı yapar. Sezon boyunca üretim yapmak için maliyetlere katlanmak zorundadır. Fiyatlar

ise arz ve talep koşullarına göre piyasada oluşur ve sezon içinde ciddi dalgalanmalar gösterebilir. Üstelik üretici, fiyat-maliyet dengesini beğenmediğinde üretimi kısma imkânına da sahip değildir.

Diğer sektörlerde fiyat-maliyet dengesi bozulduğunda kapasite düşürülebilir ve bu durum doğal karşılanır. Tarımda ise böyle bir esneklik yoktur. Bu nedenle tarımı; sanayi, imalat ya da inşaatla aynı çerçevede değerlendirmek doğru değildir.

Tarım kesimi için, kendine özgü yapısal özellikleri dikkate alan kapsayıcı bir modele ihtiyaç vardır. Bu modelde istihdamdan tedarige, üretimden ticarete tam bir kapsayıcı yaklaşım uygulanmalıdır.

Sonuna geldiğimiz 2025 yılında nelerin yaşandığını sizlere tekrar etmeyeceğim. Yıl boyunca gerek meclis toplantılarımızda gerek diğer etkinliklerimizde rakamlara dayalı değerlendirmeler yaptık. Zaten hepimiz, bu yıl neler yaşandığını yakından biliyoruz.

Değerli Meclis Üyeleri,

Antalya ekonomisi ve iş dünyası 2025 yılını, birçok göstergede Türkiye ortalamasının altında bir performansla geçirmiştir. Bunun temel nedeni, Antalya ekonomisinin dışa açık, fiyat rekabetine dayalı ve maliyetlere son derece hassas bir yapıya sahip olmasıdır. Kurulan şirket sayılarındaki azalma, ticari işlem hacmindeki reel gerileme ve ihracattaki zayıf seyir, kent ekonomisinin yıl boyunca ciddi bir baskı altında kaldığını göstermektedir. Turizmde ziyaretçi sayıları yüksek seyretmiş, sezon uzamış olsa da gelir artışı ve katma değer aynı ölçüde artmamıştır. Kredi kullanımındaki artış ise bir canlılıktan ziyade, işletmelerimizin artan finansman ihtiyacının bir göstergesi olmuştur.

Bu çerçevede 2025 yılında Antalya Ticaret Borsası olarak; tarımdan ticarete uzanan tüm zinciri kapsayan yoğun, çok boyutlu ve sonuç odaklı çalışmalar yürüttük. Hal mevzuatı ve yaş meyve-sebze piyasasına ilişkin tespit ve çözüm önerilerimizi raporlaştırarak ilgili kurumlara sunduk. Tarıma özgü bir sosyal güvenlik modeli için odak grup toplantıları gerçekleştirdik. Lisanslı depoculuk, ürün ihtisas borsacılığı ve organize tarım bölgesi çalışmalarıyla üreticinin finansmana erişimini güçlendirmeyi ve piyasa derinliğini artırmayı hedefledik. Bu kapsamda fizibilite çalışmalarımızı tamamladık, ancak uygun yer arayışımız devam etmektedir. Coğrafi işaretler, yeşil mutabakat, tarımsal veri ve fiyat endeksleri gibi alanlarda düzenli çalışmalarla sektörümüze rehberlik etmeyi sürdürdük.

Üyelerimizin küresel pazarlardaki rekabet gücünü artırmak amacıyla UR-GE projeleri, uluslararası ticaret heyetleri ve sektörel analiz toplantılarına devam ettik. Kesme çiçekten zeytinyağına, hayvancılıktan yaş meyve-sebzeye kadar birçok alt sektörde sorunları tespit ederek çözüm önerilerini doğrudan karar vericilerin gündemine taşıdık. Kamu kurumları, üniversiteler, meslek kuruluşları ve uluslararası paydaşlarla kurduğumuz iş birlikleri sayesinde, sorunları yalnızca dile getiren değil, takibini yapan ve sonuç üretmeyi hedefleyen bir kurum olma sorumluluğumuzu kararlılıkla yerine getirdik.

2026 yılına girerken hedefimiz; iklim değişikliği ve afet risklerini merkeze alan, su ve enerji verimliliğini arttıran, tarımsal dijitalleşme ve yapay zekâ uygulamalarını yaygınlaştıran, üretimi

ve tarımı koruyan, finansmana erişimi kalıcı biçimde güçlendiren bir yaklaşımın savunucusu olmaktır. Antalya'nın tarım ve turizm eksenli yapısını daha dayanıklı hâle getirecek; üretimi, ihracatı ve istihdamı birlikte gözetirken, veriye dayalı ve teknoloji destekli politikaların oluşmasına katkı sunmayı sürdüreceğiz.

Geleceğe hazırlanmanın; çok taraflı, kapsayıcı, paylaşımcı ve mutlaka bilimsel temellere dayalı olması gerektiğine inanıyoruz. Bu anlayışı koruyan çalışmalar içinde yer almak hepimizin ortak sorumluluğudur.

Bu kapsamda, geleceğin insan kaynağına ilişkin bir çalışmanın bulgularını da sizlerle paylaşmak isterim. Buna göre 2030 yılına kadar en çok ihtiyaç duyulacak beceriler arasında ilk sıralarda yapay zekâ, bilişim ve siber teknolojiler yer almaktadır. Bunu yaratıcı düşünce, esneklik, dayanıklılık ve yaşam boyu öğrenme izlemektedir. Devamında ise liderlik, analitik düşünme ve çevresel sorumluluk öne çıkmaktadır. İnsan kaynağımızı geleceğe hazırlarken bu gerçekleri mutlaka dikkate almalıyız.

Değerli Arkadaşlar,

Denk bütçe esasına göre hazırladığımız 2026 yılı bütçemizi 95 milyon TL olarak öngörmekteyiz. Bütçemizin üyelerimize ve sektörümüze hayırlı olmasını diliyorum.

Bu duygu ve düşüncelerle sözlerime son verirken, 2026 yılının hepimiz için sağlıklı, mutlu, başarılı ve bereketli bir yıl olmasını temenni ediyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Saygılarımla,

Ali ÇANDIR

Yönetim Kurulu Başkanı

